

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ SFÂNTA TREIME

723 N BODINE ST PHILADELPHIA, PA 19123

BULETIN DOMINICAL

Vol. 13 Nr. 27 * Duminică, 28 iunie 2020 * Redactor: Pr. Nicolai Buga

Duminica a treia după Rusalii

Sfânta Evanghelie Matei 6: 22 - 33

Zis-a Domnul: Luminătorul trupului este ochiul; de va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat. Iar de va fi ochiul tău rău, tot trupul tău va fi întu-necat. Deci, dacă lumina care e în tine este întuneric, dar întunericul cu cât mai mult! Nimeni nu poate să slujească la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipi și pe celălalt îl va disprețui; nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui mamona. De aceea zic vouă: Nu vă îngrijiți pentru sufletul vostru ce veți mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca; au nu este sufletul mai mult decât hrana și trupul decât îmbrăcămintea? Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu secără, nici nu adună în jitițe, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu

mult mai presus decât ele? Și cine dintre voi, îngrijindu-se poate să adauge staturii sale un cot? Iar de îmbrăcăminte de ce vă îngrijiți? Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostesc, nici nu torc. Și vă spun vouă că nici Solomon, în toată mărirea lui, nu s-a îmbrăcat ca unul dintre aceștia. Iar dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu astfel o îmbracă, oare nu cu mult mai mult pe voi, puțin credincioșilor? Deci, nu duceți grijă, spunând: Ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca? Că după toate acestea se străduiesc neamurile; știe doar Tatăl vostru Cel ceresc că aveți nevoie de ele. Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă.

Apostolul Romani 5: 1 - 10

Fraților, fiind îndreptați din credință, avem pace cu Dumnezeu, prin Domnul nostru Iisus Hristos, prin Care am avut și apropiere, prin credință, la harul acesta, în care stăm, și ne lăudăm întru nădejdea slavei lui Dumnezeu. Și nu numai atât, ci ne lăudăm și în suferințe, bine știind că suferința aduce răbdare, și răbdarea încercare, și încercarea nădejde. Iar nădejdea nu rușinează pentru că iubirea lui Dumnezeu s-a vărsat în inimile noastre, prin Duhul Sfânt, Cel dăruit nouă. Căci Hristos, încă fiind noi neputincioși, la timpul hotărât a

murit pentru cei necredincioși. Căci cu greu va muri cineva pentru un drept; dar pentru cel bun poate se hotărăște cineva să moară. Dar Dumnezeu Își arată dragostea Lui față de noi prin aceea că, pentru noi, Hristos a murit când noi eram încă păcătoși. Cu atât mai vărtos, deci, acum, fiind îndreptați prin sângele Lui, ne vom izbăvi prin El de mânie. Căci dacă, pe când eram vrăjmași, ne-am împăcat cu Dumnezeu, prin moartea Fiului Său, cu atât mai mult, împăcați fiind, ne vom mântui prin viața Lui.

Sinaxar. Duminică 28 iunie 2020 - Duminica a treia după Rusalii: Aducerea Moaștelor Sfinților Mucenici Doctori fără de arginți Chir și Ioan; Sfântul Mucenic Papias

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ SFÂNTA TREIME

723 N Bodine St.

PHILADELPHIA, PA 19123

Tel./Fax: 215-922-7060
www.holytrinityphiladelphia.org

Pr. Icon. Stavr. Nicolai BUGA,
Paroh

fr.n.buga@gmail.com

Pr. Timotei AVRAM,

Preot slujitor

fr.timavram@gmail.com

ÎN ACEST NUMĂR

Evanghelia & Apostolul	1
Pr. Prof. Vasile Mihoc: Încrederea în Providență	2 - 4
Programul bisericii în perioada 28 iunie - 20 iulie 2020	4
Pr. Vasile Gordon: Predică la Sfinții Apostoli Petru și Pavel	5 - 6
Pr. Nicolai Buga: Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt	7 - 8

Încrederea în Providență

1. Context. Evanghelia acestei Duminici face parte din Predica de pe Munte a Mântuitorului (Matei, cap. 5-7). În partea a doua a acestei Predici (cap. 6), după ce arată că „faptele dreptății” - milostenia, rugăciunea și postul - trebuie săvârșite în taină, iar nu pentru slavă deșartă (v. 1-18), El ne îndeamnă să nu ne adunăm comori pe pământ, ci în cer (v. 19-21); să ne păstrăm curat ochiul inimii, căci altfel, lipsiți de lumina „care este în noi” întreaga noastră existență nu va fi altceva decât o orbecăială în întuneric (v. 22-23); să nu ne facem slujitori ai lui „Mamona”, adică ai bogățiilor lumești, căci „nimeni nu poate să slujească la doi domni” (v. 24); ci, în ce privește necesitățile vieții, să ne punem cu toată puterea încrederea în Tatăl Ceresc, căci El poartă de grijă întregii creații și cu atât mai mult omului, coroana creației, și să căutăm „mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui” (v. 25-34).

„Mamona”, cuvânt aramaic care înseamnă „bani”, „profit”, apare aici personificat, ca o putere căruia omul este ispitit să i se aservească, și, ca atare, ca un vrăjmaș al lui Dumnezeu. Pentru omul preocupat de cele lumești, „Mamona” devine un idol și o stavilă în calea slujirii lui Dumnezeu. Ispita de a deveni slujitorul lui „Mamona” trebuie înfrântă prin încrederea în purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Această purtare de grijă a Tatălui Ceresc față de făpturile Sale se numește Pronie (cuvânt preluat din grecește) sau Providență (cuvânt preluat din latinește).

Observăm că trei dintre temele menționate ale acestei a doua părți a Predicii de pe Munte sunt strâns legate întreolaltă: anume cele pe care le putem intitula: „Comoara în cer”; „Dumnezeu și Mamona” și „Încrederea în Providență”. Cea de-a patra, despre ochiul lăuntric, poate fi și ea încadrată destul de bine în context, căci, într-adevăr, numai dacă acest ochi ne este „curat” vom avea discernământul necesar pentru a alege să ne adunăm comori în cer, pentru a-L sluji pe Dumnezeu, iar nu pe „Mamona”, și pentru a ne pune toată încrederea în Providența dumnezeiască.

Observăm că trei dintre temele menționate ale acestei a doua părți a Predicii de pe Munte sunt strâns legate întreolaltă: anume cele pe care le putem intitula: „Comoara în cer”; „Dumnezeu și Mamona” și „Încrederea în Providență”. Cea de-a patra, despre ochiul lăuntric, poate fi și ea încadrată destul de bine în context, căci, într-adevăr, numai dacă acest ochi ne este „curat” vom avea discernământul necesar pentru a alege să ne adunăm comori în cer, pentru a-L sluji pe Dumnezeu, iar nu pe „Mamona”, și pentru a ne pune toată încrederea în Providența dumnezeiască.

2. Încrederea, temei al credinței. Prima treaptă a credinței este încrederea în Dumnezeu. Să-L crezi pe Dumnezeu pe cuvânt. Să crezi că făgăduințele Lui se împlinesc necondiționat. Despre Avraam, Sf. Scriptură ne spune că el „a crezut pe Domnul și aceasta i s-a socotit lui ca dreptate” (Fac 1 5, 6). L-a crezut pe Dumnezeu împotriva oricărei socoteli omenеști. L-a crezut și L-a ascultat fără șovăire atunci când i-a cerut să-și lase casa părintească și țara strămoșilor pentru a deveni pelerin spre o patrie mai bună. L-a crezut și L-a ascultat atunci când i-a poruncit să-l aducă jertfa pe unicul și preaiubitul său fiu, chiar dacă această poruncă părea să contrazică făgăduința că din el, prin Isaac, se va ridica un mare popor. Așa a ajuns el „credinciosul Avraam” (Gal 3, 9) și părinte al tuturor celor credincioși. Cum am putea fi noi „urmașii lui Avraam” (Gal 3, 29) fără a avea aceeași încredere în Dumnezeu și în cuvântul Său? Cum să ne numim fiii „credinciosului Avraam”, dacă nu suntem decât niște „puțin credincioși” (Mt 6, 30)?

Astăzi, ca și întotdeauna, multe dintre păcatele oamenilor decurg din lipsa de încredere în Providență. „Ce vom mânca?” și „Cu ce ne vom îmbrăca?”, iată două întrebări care, chiar și atunci când nu sunt exprimate, persistă cu stăruință în

conștiințele oamenilor, amărându-le fiecare clipă a vieții și acoperind cu un văl întunecat acea lumină interioară sădită în ei de Creator și care ar trebui să le arate calea spre El. Sub acest văl al necredinței, ei nu se mai știu fii ai Tatălui Ceresc și nu se mai încred în El. Se încred mai degrabă în eforturile proprii, în continua lor preocupare pentru „ziua de mâine” (v. 34). La nivelele înalte ale organismelor politice și

economice naționale și internaționale se fac planuri pe termene mai lungi sau mai scurte, îndreptate spre himera unui viitor fericit pentru oameni și pentru popoare. Un viitor care niciodată nu devine prezent; și o fericire care se tot amână. Și aceasta deoarece lui Dumnezeu și Providenței Sale nu li se mai recunoaște niciun rol. Dar nu numai la aceste nivele înalte se dovedește ineficiența preocupării unei omeniri care și-a luat soarta în propriile sale mâini, uitând cu totul de Dumnezeu. Același lucru se poate vedea la nivelul vieții familiilor și a persoanelor. Fiecare în parte și toți la un loc nu fac decât să reitereze la infinit zadarnicele eforturi ale miticului Sisif. Nici nu poate fi altfel atunci când perspectiva umană nu mai acordă niciun loc Providenței.

3. Nesocotirea Providenței și păcatele grele ce decurg din ea. Spuneam însă că lipsa încrederii în Providență stă la originea unor mari și grele păcate. Astfel, expresia aparent elegantă a „planificării familiei”, de fapt uciderea pruncilor înainte de a se naște - pe cale chirurgicală, prin avort, pe cale mecanică, prin sterilet, sau pe cale chimică, prin pilulele *anti-baby*”, adevărate pesticide umane - este motivată mai ales prin faptul că înmulțirea necontrolată a populației ar pune sub semnul întrebării viitorul omenirii datorită limitării resurselor planetei. Uitându-se faptul că oamenii trăiau mult mai greu în vremurile trecute, când populația era cu mult mai rară decât astăzi. Și că în fiecare etapă istorică a omenirii au fost scoase la iveală resurse nebanuite înainte. Uitându-se, de fapt, că Dumnezeu Creatorul este, deopotrivă, Proniatorul, că El poartă grijă creației Sale.

Neomalthusianismul actual este unul dintre păcatele cele mai mari și mai îngrozitoare ale omenirii. Și totuși, el se vrea nu numai statuat și legiferat, ci și acceptat ca normal, când anormalitatea lui este strigătoare la cer. Lipsiți fiind însă de un „ochi curat”, oamenii de azi și, mai ales, factorii de răspundere ai comunităților umane refuză să califice uciderea ca ucidere, cum refuză să vadă consecințele dezastruoase și absolut evidente ale acestui păcat, atât pe planul vieții personale, cât și pe planul vieții popoarelor și a lumii, în general. Din păcate, multe din așa-zisele „Biserici”, ca urmare a secularizării lor, adică a faptului că s-au făcut „ca lumea”, devenite astfel ele însele pradă ale aceleiași îngrijorări care nu ține seama de Providența dumnezeiască, preferă tăcerea asupra acestui păcat sau chiar, în unele cazuri, participă direct la o așa-zisă „paternitate responsabilă”, de fapt la programul neomalthusianist. Printr-o astfel de atitudine, de își neagă, de fapt, orice temei pentru pretenția de a fi Biserici și de a aparține lui Hristos. Căci nu mai este Biserică o grupare care, chiar dacă-și zice creștină, nu mai califică păcatul drept păcat, ci confundă binele cu răul. „Vai de cei ce zic răului bine și binelui rău!”, strigă profetul Isaia.

„Ce vom mânca?” și „Ce vom bea?” - iată o preocupare care face

din mame ucigașe ale propriilor lor copii, care face din părinți și bunici niște complotiști împotriva vieții celor care ar trebui să le fie ființele cele mai scumpe din lumea întreagă! Iată o preocupare ce duce la situația ca aceia dintre copii care sunt aduși totuși la existență - unul sau cel mult doi de familie - să vadă instinctiv în părinții lor pe ucigașii fraților lor și astfel să resimtă față de aceștia o repulsie, o ură și un dispreț care par numai a fi împotriva naturii!

Dar câte alte păcate vin din lipsa încrederii în Dumnezeu!

Atâția dintre „creștini” n-au deloc timp de rugăciune, căci grija pentru cele lumești îi acaparează în așa măsură, încât spun cu toată convingerea că n-au cum să jertfească slujirii lui Dumnezeu nici măcar câteva minute dimineața și seara. Apoi, atâția dintre „creștini” nu mai au „Ziua Domnului” (Duminica); i-au furat-o și pe aceasta lui Dumnezeu, pentru a o pune în slujba lui Mamona. Cei care fac acest lucru nici n-ar mai trebui să folosească denumirea de Duminică, deoarece ea înseamnă, etimologic, tocmai acest lucru: „Ziua Domnului” sau „Ziua Domnească”. Iar dacă folosesc această denumire, atunci s-o și recunoască drept a Domnului și s-o dedice numai slujirii Lui! Ce să mai vorbim de timpul pe care ar trebui să-l găsească pentru a-i vizita pe cei săraci, pe cei bolnavi și închiși, adică de a-L sluji pe Hristos însuși prin ei (Mt 25, 31 și urm.)! Nu, pentru Hristos nu există nici timp, nici bunăvoință! Lui Mamona i se cuvine totul și numai lui îi slujesc. Iată, exprimată concis, dar cum nu se poate mai exact, concepția de viață a unei bune părți a „creștinilor” vremurilor noastre!

Aceiași creștini spun sus și tare că ei cred în Dumnezeu. Că, adică, ei cred că au fost creați de El. Ori, zice Mântuitorul, viața și trupul, creație a lui Dumnezeu, sunt mai mult decât hrana și îmbrăcămintea (v. 25). Dacă crezi că Dumnezeu ți-a dat viață și trup, adică pe cele mai mari, apoi să nu crezi că El îți dă hrana și îmbrăcămintea de care ai nevoie, adică pe cele mai mici? Nu este cu totul irațională această lipsă de încredere?

4. Prima pildă minunată: a) „Priviți la păsările cerului”. Mântuitorul ilustrează această învățătură cu două pilde minunate. Este vorba de două pilde luate din natură și la îndemâna oricui. Să nu uităm că El își ținea cuvântarea în aer liber, pe una din colinele Galileii!

Prima, pentru a ilustra modul în care are grijă Dumnezeu de hrana necesară făpturilor Sale (v. 26): „Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitnițe și Tatăl vostru Cel cerească le hrănește.” La care adaugă: „Oare nu sunteți voi cu mult mai presus decât ele?” Adică: „Fiind voi cu mult mai presus decât păsările, oare nu este cu atât mai mare purtarea de grijă a Tatălui Cerească pentru a vă asigura hrana necesară întreținerii vieții?” în textul paralel de la Luca, în loc de „păsări” apare „corbi” (Lc 12, 24: „Priviți la corbi...”), ceea ce face oarecum și mai evidentă grija lui Dumnezeu pentru toate făpturile Sale. De altfel, o referire în același sens la „corbi” apare și în cartea Iov (38, 41): „Cine are grijă de mâncarea corbului, când puii lui croncănesc la Dumnezeu, de foame, și zboară încoace și încolo după hrană?”. Iar la fiecare Vecernie ni se aduce aminte, prin cuvintele Psalmului 103, că Dumnezeu adapă „toate fiarele câmpului” (v. 12), că face să răsară „iarbă dobitoacelor”, că „puii leilor mugesc ca să apuce și să ceară de la Dumnezeu mâncarea lor” (v. 22). „către Tine așteaptă ca să le dai lor hrană la bună vreme” - zice mai departe psalmistul (v. 28).

După această primă pildă, un scurt cuvânt ne atrage atenția asupra deșertăciunii grijii pentru cele lumești: „Și cine dintre voi, îngrijindu-se, poate să adauge staturii sale un cot?” (v. 27). Termenul grecesc ilikia poate însemna vârstă, dar și statură.

Pentru vechii tâlcuitori, este vorba aici de „statură” (în traducerea latină a Fericitului Ieronim, numită Vulgata, termenul este redat chiar prin statură), sens cu care, de altfel, apare acest cuvânt de două ori în Evanghelia de la Luca (2, 52; 19, 3). Mulți comentatorii mai noi cred însă că e vorba de vârstă și redau textul în sensul că nimeni, îngrijindu-se, nu poate adăuga nicio zi la viața sa, la vârsta sa. Dar, în sens temporal, acest termen înseamnă vârstă, iar nu lungimea vieții. Interpretarea termenului în sensul de vârstă se întemeiază pe premiza că prelungirea vieții este, în general, mai de dorit decât adăugarea unui „cot” (= 52 cm) la statura trupului. Dar și a deveni mai înalt poate fi o dorință rezonabilă. Cineva făcea acest comentariu ironic: „Există giganti printre exegeți care găsesc această dorință de neconceput”.

5. A doua pildă minunată: b) „Luați seama la crinii câmpului”.

Semănatul, seceratul, strângerea recoltei în jitnițe sunt preocupări mai ales ale bărbaților. Dar, desigur, între ascultătorii Predicii de pe Munte se aflau și multe femei. De aceea, poate, a doua pildă, care ilustrează grija lui Dumnezeu pentru îmbrăcămintea necesară trupului, se referă la lucrări pe care le săvârșesc mai ales femeile: „Iar de îmbrăcămintea de ce vă îngrijiți? Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostesc, nici nu torc. Și vă spun că nici Solomon, în toată mărirea Lui, nu s-a îmbrăcat ca unul din aceștia” (v. 28-29). Solomon era pentru evrei prototipul eleganței. „Crinii câmpului” nu sunt, de fapt, florile cultivate pe care le numim noi „crini”. Expresia din original înseamnă „flori”, în general; vorbind despre „crinii câmpului”, Mântuitorul, desigur, arată ascultătorilor Săi florile sălbatice care, dacă era primăvara, împodobeau minunat, într-o armonie de culori, roare colinele din jur. „Priviți!”, le spune Iisus, arătându-le păsările zglopii care săgetau văzduhul și-l umpleau de trilurile lor vesele.

„Priviți!”, adaugă El, arătându-le covorul de flori pe care nimeni nu le cultivase și care erau mai împodobite decât Fusesse vreodată strălucitul rege Solomon. Da, aceste flori, această „iarbă a câmpului”, care are o existență și frumusețe ce sunt atât de efemere, poartă amprenta grijii Tatălui Ceres! Cum să nu credem atunci că El Se îngrijește „cu mult mai mult” de îmbrăcămintea de care avem noi nevoie? Iar dacă nu luăm aminte la aceste pilde, nu merităm oare, din plin, calificativul de „puțin credincioși” (v. 30)? Nu ne asemănăm mai degrabă cu „păgânii”, care, ca unii ce sunt lipsiți de lumina credinței, „se străduiesc” pentru aceste lucruri (v. 32)?

6. O prioritate absolută. Pentru credincioșii creștini - căci, în intenția mateiană, mai ales lor le sunt adresate aceste cuvinte ale Domnului - există o prioritate absolută, anume împărăția lui Dumnezeu: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă” (v. 33). „Dreptatea lui Dumnezeu” Fusesse deja definită de Mântuitorul, în prima parte a Predicii de pe Munte. Este vorba de împlinirea poruncilor, în sensul lor adânc și spiritual (Mt 5, 20 și urm.), „dreptatea” însemnând, în acest context, „suma virtuților” (Sfântul Grigorie de Nyssa). Căutarea Împărăției lui Dumnezeu, prin împlinirea statornică a poruncilor Sale, iată care trebuie să fie principala noastră preocupare!

Acest „mai întâi” din v. 33 arată că pericopa, în ansamblul ei, nu înseamnă nicidecum un îndemn la lene. Este vorba, pur și simplu, de restabilirea unui echilibru just între împlinirea poruncii primordiale de a ne câștiga pâinea „întru sudoarea feței” (Fac 3, 19) și Faptul că suntem creați pentru cer. De altfel, Mântuitorul nu zice: „Nu munciți!”, ci: „Nu vă îngrijiți!” Tâlcuind această pericopă, Sfântul Ioan Gură de Aur atrage atenția exact asupra acestei distincții: „Hristos n-a spus că nu

trebuie să semănăm, ci că nu trebuie să ne îngrijim; n-a spus nici că nu trebuie să muncim, ci că nu trebuie să fim fricoși, să fim chinuți de griji. Ne-a poruncit să ne hrănim, dar să nu ne îngrijim de hrană” (Omilia la Matei, în Scrieri, Partea a treia, PSB 23, București, 1994, p. 277).

7. Adevăr mântuitor, iar nu „o naivitate economică”. Mulți adversari ai Evangheliei au criticat aspru ceea ce au considerat ei a fi ideea fundamentală a acestei pericope, văzând în ea o expresie a „naivității economice” care ar fi caracterizat creștinismul la începuturile sale. O astfel de atitudine ar fi fost aplicabilă la situația celibatarului Iisus, Care trăia împreună cu prietenii săi în înșorita Galilee, sau la situația predicatorilor creștini itineranți ai Bisericii primare, care nu aveau nevoie de pungă și de traistă pentru a-și vedea asigurată pâinea cea de toate zilele (Mt 10, 9-10), dar ar fi absolut catastrofal să se încerce aplicarea ei în general. Sub influența acestor critici, chiar mulți reprezentanți ai unei teologii secularizate nu fac altceva, atunci când se referă la această pericopă, decât să încerce „adaptarea” și „domesticirea” ei, astfel încât înțelesul ei să se împace cu preocuparea comună a oamenilor pentru cele lumești.

Distincția menționată mai sus arată că e vorba de o falsă problemă și de o critică fals orientată. Căci nu împotriva muncii învață aici Mântuitorul. El însuși a muncit încă din copilărie, fiind cunoscut de concetățenii Săi din Nazaret ca „teslarul” (Mc 6, 3); iar în timpul activității Sale publice n-a cunoscut odihna și a putut spune: „Tatăl Meu până acum lucrează; și Eu lucrez” (In 5, 17). Iar de la Sfântul Apostol Pavel, exemplu de muncă pentru credincioșii săi, ne-a rămas acest cuvânt proverbial: „Cine nu vrea să lucreze, acela să nu mănânce” (1 Tes 3, 10). Omul credincios muncește cu stăruință. Dar nu uită niciodată că Tatăl îi poartă de grijă; și că se cuvine ca mai întâi să caute „împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui”.

Iubitul meu frate, ai gustat tu bunătatea harului lui Dumnezeu? Simți tu iubirea Lui și felul în care poartă El de grijă credincioșilor Săi, chiar și în cele mai mici lucruri? Ai tu o încredere deplină în Providența dumnezeiască? Sau încă, în puțina ta credință, îți croiești drumul vieții fără a ține seama de Dumnezeu și de poruncile Sale?

O, dacă ești încă în această stare de păgânătate, ascultă îndemnul lui Hristos din Evanghelia acestei Duminici! Ia aminte la păsările cerului și la florile câmpului și înțelege că Dumnezeu îți este și ție Tată atoriubitor și că Eli ține socoteala tuturor lucrurilor de care ai nevoie! Adu-ți aminte de purtarea de grijă a Tatălui Ceresc de fiecare dată când, în Rugăciunea Domnească, îi ceri Lui, pentru astăzi, nu și pentru mâine, „pâinea cea spre ființă”. Cere-o cu adevărat de la El și așteapt-o cu încredere de la El, silindu-te numai să cauți cu adevărat și mai întâi împărăția și dreptatea Lui.

Pr. Prof. Vasile Mihoc

(din vol. *Lumina Evangheliei*, Editura Agnos)

PROGRAMUL BISERICII în perioada 28 iunie - 26 iulie 2020

Duminică 28 iunie - (Duminica a 4-a după Rusalii):

9:00 am - Utrenie

10:00 am - Sf. Liturghie

1:30 pm - Botez Lilian A. Lemnei

Luni 29 iunie - Sfinții Apostoli Petru și Pavel:

9:00 am - Utrenie

10:00 am - Sf. Liturghie

Duminică 5 iulie - (Duminica a 4-a după Rusalii):

9:00 am - Utrenie

10:00 am - Sf. Liturghie

Duminică 12 iulie (Duminica a 5-a după Rusalii):

9:00 am - Utrenie

10:00 am - Sf. Liturghie

Duminică 19 iulie - (Duminica a 6-a după Rusalii):

9:00 am - Utrenie

10:00 am - Sf. Liturghie

Luni 20 iulie - Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul:

9:00 am - Utrenie

10:00 am - Sf. Liturghie

Duminică 26 iulie - (Duminica a 7-a după Rusalii):

9:00 am - Utrenie

10:00 am - Sf. Liturghie

Predică la Sfinții Apostoli Petru și Pavel

Apostole Petru, mai-vârstnicul măriților apostoli, piatra credinței și Pavele minunate, ritorul al sfințelor biserici și luminătorul, stând înaintea dumnezeiescului scaun, rugați-vă lui Hristos pentru noi (Din cântările Vecerniei).

Iubiți credincioși,

Există în bisericile grecești o icoană mai puțin cunoscută de noi, românii, ce are ca titlu Îmbrățișarea Apostolilor Petru și Pavel, înfățișându-ni-se o imagine inedită în care cei doi sfinți apostoli apar reprezentați într-o duioasă și frățească sărutare a păcii, cu obraji lipiți și cu brațele strângându-se unul pe altul.

Îmbrățișarea lor nu este doar expresia aceleiași slujiri apostolice, încheiate prin martirajul îndurat în aceiași zi, același an și în aceiași cetate (29 iunie, 67, Roma), nici doar legitimarea iconică a zilei comune de pomenire, ci și un minunat exemplu al împăcării și al frățietății.

La baza acestei reprezentări stă un episod petrecut în Antiohia, localitate în care cei doi au propovăduit cu râvnă apostolică. Spunem exemplu al împăcării și frățietății pentru că ei, în slujirea lor aprinsă pentru Domnul, pentru aceeași cauză dumnezeiască, dar înțeleasă diferit, potrivit firii lor diferite, au avut la scurtă vreme după Sinodul Apostolic din Ierusalim (anul 50) o confruntare vehementă...

Să nu ne mirăm, însă, peste măsură. După ce vom analiza datele problemei vom constata că a fost vorba de o firească manifestare umană, deodată cu adevărul că ei, chiar dacă au trăit în sfințenie încă pe pământ fiind, n-au încetat să fie oameni până în ultima clipă a vieții lor.

La sfârșit vom reține, însă, că deși s-au înfruntat, n-au rămas neîmpăcați, ci au depășit litigiul, în duh evanghelic. Iar icoana de care am vorbit mai sus reprezintă cum nu se poate mai bine acest moment, ca binecuvântat și sfânt început al iubirii și frățietății veșnice.

Vom reține, de asemenea, că este vorba de un exemplu grăitor pentru noi toți, simpli credincioși, preoți sau ierarhi, indiferent de confesiune. Căci dincolo de inerentele, omeneștile, neplăcutele și de multe ori inevitabilele dispute, suntem chemați la pace, iubire și iertare.

Iubiți credincioși,

Am ales acum să vorbim despre acest episod din viața Sfinților Apostoli Petru și Pavel, pomeniți astăzi, pe de o parte considerând că este mai puțin cunoscut, pe de alta pentru a observa încă o dată că oamenii pot trece peste orice neînțelegere, atunci când există bună credință și conștiință a responsabilității creștine.

Ce s-a întâmplat, de fapt? După Pogorârea Sfântului Duh, când a luat ființă Biserica, numărul creștinilor sporea cu fiecare zi, îmbrăcând haina creștină atât iudeii, adepți ai legii mozaice, cât și păgânii de felurite credințe.

Unii dintre iudei priveau, însă, primirea păgânilor la creștinism cu oarecare rezervă, ba chiar cu invidie, socotind că Mesia Cel prezis de prooroci le aparține în exclusivitate. Dar Sfinții Apostoli, cu tact și răbdare, au combătut această atitudine și peste tot pe unde au propovăduit, au botezat pe toți cei doritori, evident după cercetarea și pregătirea duhovnicească prealabilă.

Însă, aceași grupare de iudei potrivnici, părându-li-se că poarta creștinismului este prea larg deschisă pentru păgâni, le-au cerut împlinirea unei condiții: înainte de a fi botezați, să fie tăiați împrejur (circumciși), iar după botez să respecte întru totul și legea mozaică, alături de normele creștine. Această cerință împovără-toare, care a generat mari nemulțumiri și dispute, s-a manifestat mai ales în Antiohia Siriei, unde predica în acest timp Sfântul Apostol Pavel,

însoțit de Barnaba.

Constatând tulburarea produsă, cei doi merg la Ierusalim pentru a supune chestiunea celorlalți Apostoli. Așa se face că la anul 50 a fost convocat în Ierusalim sinodul cunoscut sub numele de Apostolic, prezidat de Iacov, episcopul acestei cetăți, în fruntea celor cu greutate în cuvânt aflându-se și Apostolul Petru, ca mai vârstnic.

Marele eveniment este relatat în Faptele Sfinților Apostoli, capitolul al XV-lea. Toți cei prezenți au hotărât că nu trebuie să fie pusă povară pe viețile creștinilor proveniți dintre păgâni, așadar legea mozaică nu mai este obligatorie, dar că trebuie să se ferească de lucruri care contravin Sfintei Evanghelii.

S-a întocmit, astfel, o scrisoare, destinată în special comunității din Antiohia, dar nu numai. Iată un crâmpei din acest document: „Păruți-s-a Duhului Sfânt și nouă, să nu vi se pună nici o greutate în plus în afară de cele ce sunt necesare: să vă feriți de cele jertfite idolilor și de sânge și de animale sugrumate și de desfrâu, de care păzindu-vă bine veți face. Fiți sănătoși!” (Fapte, XV, 28-29).

Documentul, cu caracter de lege, a fost trimis în Antiohia, încercându-se, astfel, a se limpezi lucrurile. Numai că la scurtă vreme s-a petrecut incidentul care va genera, de fapt, confruntarea dintre cei doi mari Apostoli.

Petru, ducându-se în Antiohia, constată că aici creștinii proveniți dintre iudei se feresc să mănânce la mesele celor proveniți dintre păgâni, contrar duhului frățesc sugerat de Sinodul din Ierusalim. Dar, în locul unei atitudini ferme, prin care să pună lucrurile la punct, așa cum ar fi trebuit să procedeze potrivit statutului său de Apostol..., Petru nu numai că a tăcut, dar lua și el masa numai cu creștinii iudaizanți.

Că a fost vorba de frică sau slăbiciune, ori amândouă la un loc, Dumnezeu știe. Se poate, însă, că omul Petru, care s-a lepădat de trei ori de Mântuitorul, mai avea unele slăbiciuni și inconsecvențe, cu toate că plânse cu amar și primise iertare, cu toate că era purtător al Sfântului Duh, din ziua Cincizecimii.

cu toate că era purtător al Sfântului Duh, din ziua Cincizecimii.

Iubiți credincioși,

Aflând de această atitudine șovăielnică, Pavel l-a muștrăat cu vehemență, mai ales că, la sinodul ierusalimitean chiar Petru se pronunțase împotriva discriminărilor, întrebând retoric și muștrător pe iudeii rigoriști: „De ce ispitiți pe Dumnezeu și vreți să puneți pe grumazul ucenicilor un jug pe care nici părinții voștri, nici noi n-am putut să-l purtăm?” (Fapte, XV, 10).

Că Pavel l-a înfruntat vehement putem deduce din cuvintele lui scrise galatenilor: „Iar când Chefa (Petru, n.n.) a venit în Antiohia, pe fața i-am stat împotrivă, căci era vrednic de înfruntare. Căci înainte de a veni unii la Iacov, el mânca cu cei dintre neamuri (păgâni, n.n.); dar când au venit ei, se ferea și se osebea, temându-se de cei din tăierea împrejur. Și împreună cu el, s-au fățarnicit și ceilalți iudei, încât și Barnaba a fost atras în fățarnicia lor. Dar când am văzut că nu calcă drept, după adevărul Evangheliei, am zis lui Chefa, înaintea tuturor: Dacă tu, care ești iudeu, trăiești ca păgânii și nu ca iudeii, de ce silești pe păgâni să trăiască ca iudeii?” (II, 11-14).

„S-au fățarnicit...”. Dură expresie! Dacă Sfântul Pavel a scris-o este de presupus că a și utilizat-o în confruntarea respectivă. Greu cuvânt! Cum și ce v-a fi răspuns Sfântul Apostol Petru nu știm. Putem bănuși că, fire aprinsă cum era, va fi ripostat inițial, dar în final, în fața evidenței, credem că va fi plecat smerit capul, cerându-și iertare, lăcrimând poate, așa cum o făcuse și după ce L trădase pe Iisus, în curtea Arhiereului Caiafa.

Putem bănuși, mai departe, că Sfântul Apostol Pavel, în duhul iertării, al înțelegerii și reconcilierii frățești, și-a deschis larg brațele și l-a îmbrățișat, în fața acelorși martori care asistaseră la dispută. Martori care au primit nu numai o lecție de pedagogie misionară, întemeiată pe fermitate și discernământ, ci și un înduioșător exemplu de împăcare frățească. De fapt n-a fost vorba de un litigiu alimentat de interese personale sau ambiții, ci de o luptă pe terenul problemelor care frământau comunitatea creștină de atunci.

Astfel de „confruntări”, pe idei, principii, chestiuni care privesc obștea, sunt de dorit și astăzi, atât pentru toți cei chemați să cârmuiască, în plan bisericesc, în cel politic etc., cât și pentru creștini, în general.

Căci spune un părinte al Bisericii, Petru Hrisologul (sec. V): „Împăcarea între frați este voința lui Dumnezeu, bucuria lui Hristos; este desăvârșirea sfinților, regula dreptății, învelitoarea adevărului și păzitoarea vieții curate”.

Biserica Ortodoxă, fără să facă uitată această dispută, a păstrat în conștiința ei, cum era și firesc, doar imaginea cucernică a colegialității lor apostolice: le-a fixat zi comună de pomenire (29 iunie), multe sfinte lăcașuri îi au ca patroni, la unele biserici, de o parte și de alta a intrării, le întâlnim chipurile pictate etc. Nu în ultimul rând, iată, această icoană a îmbrățișării, mai puțin cunoscută la noi, dar frecventă în bisericile din Grecia, unele vechi de câteva secole.

S-ar putea ca nu toate imaginile să țină cont de caracterizările păstrate în cronici. Căci se spune, bunăoară, despre Sfântul Apostol Petru (utilizăm textul unui Minei tipărit în anul 1894): „Era la chipul feței alb, puțin cam galben, pleșuv și des la părul ce-i rămăsese, cam crunt la ochi și roș, cărunț la cap și la barbă, cu nasul cam lungăreț, cu sprâncenele nalte, la vârstă om de mijloc, drept la stat, se pornea îndată împotriva nedreptății, din râvnă dumnezeiască. Spre cei ce veneau la pocăință era iertător și lesne se schimba și muta răspunsurile și judecățile cele mai dinainte...”.

Iar despre Sfântul Apostol Pavel aflăm: „Fericitul Pavel era

pleșuv la cap, vesel la căutătură, cu sprâncenele plecate în jos, alb la față, barba cam lungă cu cuviință, cu nasul rotund și cuvios, la toată fața împodobit, cam cărunț la cap și la barbă, om sănătos cu vârtutea, puțin cam scurt la trup...”.

Așadar, chiar dacă iconografic nu se ține întotdeauna seamă de aceste descrieri, imaginea îmbrățișării lor este cât se poate de sugestivă și impresionantă: o dată cu exprimarea frățietății întru slujire, vedem o dumnezeiască invitație spre imitare, în primul rând pentru conducătorii spirituali ai confesiunilor creștine, de la care oamenii de rând așteaptă de veacuri limpezirea „litigiilor” și semnarea documentelor de refacere a unității.

Sfinților Apostoli Petru și Pavel, chipuri sfinte ale frățietății, rugați-vă lui Dumnezeu pentru unitatea credinței noastre. Amin!

Pr. Prof. Vasile Gordon

Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt

Biserica Ortodoxă Română îl pomenește la 2 iulie pe Sfântul Voievod Ștefan cel Mare (1457-1504).

Marele Voievod a fost fiul domnitorului Bogdan Vodă al II-lea și al Doamnei Maria-Marina Oltea. Conform tradiției, Ștefan cel Mare s-a născut la moșia tatălui său de la Borzești. Istoricii situează nașterea sa cândva între anii 1438-1439.

Ștefan a urcat în Scaunul Moldovei la câțiva ani după moartea tatălui său, ucis de către uzurpatorul Petru Aron, pe care viitorul domn l-a înfrânt în bătăliile de la Doljești și Orbic. În urma acestor victorii, la 14 aprilie 1457, pe locul numit *Câmpia Direptății*, de lângă Cetatea de Scaun, Ștefan a fost proclamat domn legiuit al Moldovei, și uns de către Mitropolitul Teoctist.

Dăruit de Dumnezeu cu mari calități de om de stat, diplomat și conducător militar, Sfântul Voievod a domnit timp de 47 de ani, aceasta fiind cea mai lungă domnie din epoca medievală din Țările Române. Istoricii sunt unanimi în a recunoaște că, în timpul său, Moldova a atins apogeul dezvoltării sale statale, cunoscând o perioadă îndelungată de stabilitate internă, prosperitate economică și liniște socială. Sfântul Ștefan a reușit să apere țara de atacurile militare ale statelor vecine și să evite momentele de criză majoră, cauzate de diversele încercări care vizau îndepărtarea sa de la domnie, provocate din interior sau sprijinite din exteriorul țării.

Pe parcursul domniei sale, Sfântul Voievod a purtat peste 40 de războaie sau bătălii, marea lor majoritate fiind victorioase. Cele mai semnificative au fost: victoria din 1467, de la Baia, asupra lui Matei Corvin, victoria de la Lipnic împotriva tătarilor, în 1469, și victoria de la Bătălia de la Codrîi Cosminului asupra regelui Poloniei Ioan Albert, în 1497. Însă cel mai răsunător succes militar l-a reprezentat victoria sa zdrobitoare împotriva puternicei armate otomane trimisă de Mahomed al II-lea și condusă de Soliman-Pașa, în Bătălia de la Vaslui (10 ianuarie 1475). În urma acestei victorii, având știri cum că „păgânul împărat” de la Istanbul era furios și nutrea planuri de răzbunare, Sfântul Ștefan se adresa principilor apuseni înștiințându-i nu numai despre biruința sa de la Vaslui ci și despre planurile de cucerire ale lui Mehmet al II-lea, care, „în fiecare zi se gândește cum ar putea să supună și să nimicească toată creștinătatea”. El îi anunța despre campanie militară împotriva Moldovei, pe care Cuceritorul Constantinopolului o plănuia, cu scopul de a spăla rușinea suferită la Vaslui și de a supune „țara noastră, care e poarta creștinătății și pe care Dumnezeu a ferit-o până acum; dar dacă această poartă va fi pierdută - Dumnezeu să ne ferească - atunci toată creștinătatea va fi în mare primejdie” - avertiza Sfântul Ștefan cel Mare. Marele Voievod moldovean trăgea, așadar, un cuvenit semnal de alarmă, accentuând gravitatea acestui pericol care amenința nu numai Moldova ci și întreaga Europă creștină. Într-o altă scrisoare, adresată de

data aceasta unui domn „pravoslavnic” (adică „drept slăvitor”, ortodox), marele cneaz al Moscovei, Ivan al III-lea:

„Măria Voastră știe doar mai bine decât noi câte țări (ortodoxe) au fost: cea grecească, și nu una, cea sârbească, și bulgărească [...] și pe toate, după [pentru] păcatele noastre [ale creștinilor] [- n.n.], Dumnezeu le-a supus păgânilor; iar acum - adaugă Ștefan cu mare îngrijorare - turcii au trecut Marea Neagră”. Iar în părțile acestea numai eu singur am rămas, că din două laturi este păgânătatea cea rea (adică turcii și tătarii), iar din trei laturi, măcar că se numesc creștini, îmi sunt mai răi decât păgânii; deci mai mult nu-i mai pot răbda.”

Într-adevăr, un an mai târziu, Mahomed al II-lea năvăli în Moldova în fruntea unei armate care număra peste 150.000 de turci, la care se alăturaseră oștenii lui Laiotă Basarab, pe când oastea lui Ștefan cel Mare avea numai 10.000 moldoveni. Pentru a diminua forțele moldovenești angajate împotriva lor, turcii au apelat la ajutorul tătarilor din Crimeea cerându-le să atace dinspre răsărit. Astfel, aceștia au traversat Nistrul și au început să prade Moldova, determinându-l pe Ștefan cel Mare să trimită o parte din oastea moldovenească să lupte împotriva tătarilor. Ștefan se găsit și de data aceasta singur în fața a doi dușmani puternici, turcii și tătarii, căci principii apuseni se mulțumiseră să facă doar promisiuni solemne. Ștefan cel Mare s-a retras spre munți, alegând ca loc al bătăliei o mare poiană din pădurea de la Valea Albă (azi satul Războieni,

din județul Neamț). Aici s-a dat, la 26 iulie 1476, o bătălie cruntă în care oastea moldovenilor a fost nevoită să se incline în fața turcilor conduși de sultanul Mahomed Cuceritorul, care - i întrecu de câteva zeci de ori la număr. După 20 de ani, pe locul acestei dureroase înfrângeri, Sfântul Domnitor a ridicat o biserică, devenită în secolul al 18-lea Mănăstirea Războieni. Pe peretele sudic al pridvorului bisericii, în dreapta ușii gotice, Domnul a rânduit să se pună o pisanie, cu valoare de adevărată cronică, de o sinceritate impresionantă:

„În zilele binecinstitorului și de Hristos iubitorului Domn, Io Ștefan Voievod, din mila lui Dumnezeu Domn al Țării Moldovei, fiul lui Bogdan Voievod, în anul 6984 (1476), iar al domniei sale anul 20 curgător, s-a ridicat puternicul Mahomed, împăratul turcesc, cu toate forțele sale răsăritene, și încă și Basarab Voievod, poreclit Laiotă, a venit cu el, cu toată țara sa basarabească. Și au venit să prade și să ia Țara Moldovei. Și au ajuns până aici, la locul numit Pârâul Alb... Și noi, Ștefan Voievod, cu fiul nostru Alexandru, am ieșit înaintea lor aici și am făcut mare război cu ei, în luna iulie 26. Și cu voia lui Dumnezeu au fost înfrânți creștinii de către păgâni. Și au căzut acolo multe mare de ostași ai Moldovei. Atunci și tătarii au lovit Moldova din ceea parte. De aceea, a binevoit Io Ștefan Voievod, cu buna sa voință a zidit această casă în numele arhistratigului Mihail și întru rugă sieși și Doamnei sale Maria, și fiilor săi Alexandru și Bogdan și pentru amintirea și întru pomenirea tuturor dreptcredincioșilor creștini care s-au prăpădit aici. În anul 7004 (1496), iar al domniei sale anul 40 curgător, în luna noiembrie 8.”

La câteva luni de la trista bătălie, Sfântul Ștefan trimitea marelui Doge al Veneției o scrisoare (1477) din care răzbate dezamăgirea sa față de aliații săi creștini care-l sprijiniseră

doar cu multe vorbe meșteșugite. Vorbind despre înfrângerea de la Valea Albă, Ștefan mărturisește că ea nu s-ar fi întâmplat „dacă ar fi știut că principii creștini și vecini au să se poarte așa cum s-au purtat. Căci deși avea jurăminte și învoieli cu dânșii, ei l-au înșelat și astfel, a pățit ce a pățit”. Dovedind o sinceritate uimitoare pentru rangul său, Marele Voievod mărturisește:

„M-au înconjurat din trei părți și, m-au găsit singur. Gândească-se Luminăția Voastră cu cât mă întreceau la număr. Eu, împreună cu a mea curte, am făcut ce am putut, și s-a întâmplat cum am spus, care lucru socotesc că a fost voia lui Dumnezeu, ca să mă pedepsească pentru păcatele mele; și lăudat să fie numele Lui”.

În urma acestui eșec, Ștefan a fost nevoit să accepte suzeranitatea Porții Otomane, obținând totuși condiții foarte bune pentru Moldova: în schimbul unui tribut anual modic, țara își conserva intacte instituțiile și autonomia politică internă.

Poporul l-a numit pe Ștefan Voievod cel Mare „Bun, Mare și Sfânt”. „Bun”, pentru faptele sale de milostenie și iertarea celor vinovați; „Mare”, pentru iscusința cu care a condus țara, întrucât prin el Dumnezeu a pedepsit pe cei lacomi și trădători; „Sfânt”, pentru luptele sale de apărare a întregii creștinătăți, cât și pentru cele peste 40 de biserici și mănăstiri pe care le-a zidit și înzestrat cu cele necesare, spre slava lui Dumnezeu și mântuirea credincioșilor. Ștefan cel Mare a fost un apărător al credinței creștine în luptele sale cu turcii și tătarii, precum și un mărturisitor al ei prin numărul mare de mănăstiri și biserici, ridicate cu purtarea sa de grijă, prin înzestrarea lor cu cele necesare slujbelor și obștii călugărilor.

A făcut aceasta nu spre fală, ci cu smerenie și pocăință. În pisană bisericii mari de la Mănăstirea Neamț, din 1497, citim:

„Doamne Hristoase, primește biserica aceasta, pe care am zidit-o cu ajutorul Tău, întru slava și cinstea Sfintei și slăvitei Tale Înalțări de la pământ la cer; și Tu, Stăpâne, acoperă-ne cu mila Ta de acum și până în veac. Io Ștefan Voievod ...”.

Plină de semnificații duhovnicești este și ruga Sfântului Ștefan cel Mare înscrisă pe steagul brodat, dedicat patronului armatei Moldovei, Marele Mucenic Gheorghe „purtătorul de biruință”:

„O, răbdătorule de patimi și purtătorule de biruință, Mare Mucenic Gheorghe, care în nevoi și nenorociri ești grabnic apărător și celor necăjiți bucurie nespusă, primește și de la noi această rugăciune a smeritului robului Tău, domnul Io Ștefan Voievod, din mila lui Dumnezeu domn al Țării Moldovei ...”.

De asemenea, Ștefan cel Mare a fost un om al pocăinței și al rugăciunii. El a simțit permanent nevoia să se roage atât pentru el cât și pentru familia sa, dar obișnuia mai ales să se încredințeze rugăciunilor părinților sfințiți din bisericile ctitorite de el, pe care-i numea „rugătorii noștri”.

Ștefan cel Mare a zidit biserici și mănăstiri nu numai în Moldova, ci și în Muntenia și Transilvania, mărturisind prin aceasta conștiința unității de credință și neam. De asemenea și la Muntele Athos, unde pericolul otoman amenința tot atât de mult Ortodoxia, a înălțat, înnoit și înzestrat mai multe biserici și mănăstiri, între care la loc de cinste stă Mănăstirea Zografu.

Ștefan cel Mare unea rugăciunea cu postul, dar și cu fapta bună a milosteniei și a dragostei creștine. Astfel, înzestra familiile tinere, de curând căsătorite, cu cele necesare unei gospodării, pământ și vite. Marele Voievod a fost deopotrivă un om al dreptății și al iubirii creștinești, al iertării dușmanilor săi care au dat dovadă de căință pentru greșelile săvârșite.

După o domnie îndelungată de 47 de ani, Ștefan cel Mare a trecut la Domnul la 2 iulie 1504 și a fost îngropat în biserica Mănăstirii Putna, prima sa ctitorie. „Iar pe Ștefan Vodă l-a îngropat țara cu multă jale și plângere” - scrie Cronicarul, care mai adaugă: „Atâta jale era de plângeau toți ca după un părinte al său”. Același Cronicar mai menționează că toți își dădeau seama că Moldova a pierdut pe marele ei apărător. Acest dureros simțământ îl exprimă până azi cântarea populară:

*„Plânge dealul,/ Plânge valea,/ Plâng pădurile bătrâne/
Și norodu-n hohot plânge:/ ‘Cui ne lași pe noi, Stăpâne?’”*

Ștefan a rămas nemuritor în inimile noastre” - spunea cândva Părintele Vasile Vasilache - care adăuga: „îl simțim cu toții, mai ales atunci când ne aflăm în fața mormântului său de la Putna și în fata icoanei sale, insuflându-ne aceeași dragoste de țară și credință strămoșească; îl simțim alături de noi la bucurii și mai ales la durere, în vreme de năvălire a necazurilor asupra noastră.”

Nicolae Iorga consemnează tradiția potrivit căreia „pe mormântul lui a ars trei zile și trei nopți o lumină pe care n-o aprinsese nimeni.” Marele istoric mai adaugă: „Dar moartea nu i-a luat simțirea”, iar, atunci când neamul lui este în suferință, Ștefan „plânge în mormântul său. Plânge, căci nu se poate mișca, dând la o parte povara grea a marmurii albe.”

Poporul român l-a venerat dintotdeauna pe Marele Voievod ca pe un sfânt apărător al creștinătății, după cum se vede și în tabloul votiv de la biserica Mănăstirii Dobrovăț (Jud. Iași), ultima sa ctitorie, pictată la scurt timp după moartea sa. De atunci și până în zilele noastre, la mormântul său străjuiește o candelă - permanent aprinsă. Potrivit tradiției locale, ea nu s-a stins decât de două ori: în 1812, la răpirea Basarabiei de către Imperiul Țarist, și în 1940, când bolșevicii rupeau încă o dată în două Moldova lui Ștefan).

Un tânăr ierarh din zilele noastre, Presfințitul Macarie al Europei de Nord, spunea că „Ștefan cel Mare a devenit Sfânt nu doar pentru că a ridicat zeci de mănăstiri, nu pentru că a repurtat victorii și a apărat Ortodoxia și Europa.... Toate acestea au fost *roadele* binecuvântate de Dumnezeu ale unei inimi smerite, plecate, ale unui mare *iubitor al pocăinței*. Cei care contestă sfințenia, invocând păcatele sale omenești precunoscute, au despre sfințenie o viziune strâmbă, legalistă și puristă, fără să știe că Hristos a dăruit sfințenia robilor săi pe cea mai ușoară și mai simplă cale... dar imposibilă omului mândru de sine: pocăința, umilința sinceră a inimii și mărturisirea păcatelor.”

De aceea, trecerea lui în rândul sfinților prin hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 20 iunie 1992, este un act de înțelepciune bisericească. Ea reprezintă - după cum spunea același Părinte Vasile Vasilache - „împlinirea unei fapte bineplăcute lui Dumnezeu și potrivită cu evlavia poporului dreptcredincios. El este o icoană de lumină pentru tot poporul dreptcredincios, un ocrotitor al ctitorilor de locașuri sfinte și al celor care luptă pentru biruința Crucii și a iubirii lui Hristos pentru oameni.”

“Apărător neînficat al credinței și patriei străbune, mare ctitor de locașuri sfinte, Ștefane Voievod, roagă pe Hristos Dumnezeu, să ne izbăvească din nevoi și din necazuri.” Amin. (Troparul, glas I)

Pr. Nicolai Buga